

SUOMEN KULTTUURIPERINTÖKASVATUKSEN SEURAN EHDOTUS LUKIOKOULUTUKSEN VALTAKUNNALLISIIN TAVOITTEISIIN JA TUNTIJAKOON

Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2003 päivittäminen

LUVUN 1 PÄIVITTÄMINEN

2003 kirjaus, jonka asiasisällön säilyttämistä päivittämällä ehdotetaan:

”Opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon lukion toimintaympäristö, paikalliset arvovalinnat ja osaamisvahvuudet sekä erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, kieliolosuhteet, historia sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä.”

Ehdotetaan päivitystä huomioimaan perusopetuksen valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden henki antamalla selkeitä malleja ja valmiita struktuureita paikallisen toimintaympäristön huomioksi. Luetellaan paikallisia toimijoita, esim. museot, kulttuuritoimijat, luonto- ja kulttuuriympäristö, rakennettu perintö, kotiseututoimijat, kirjastot ja muut arkistot sekä vähemmistökuulttuurit. Ehdotetaan paikallisesti toteutettaviksi toimintamalleiksi kulttuurikasvatuksen suunnitelmia¹ sekä kestäväen kehityksen ohjelmia.

LUVUN 2 PÄIVITTÄMINEN

2003 kirjaus, jonka asiasisällön säilyttämistä päivittämällä ehdotetaan:

”Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys.”

”Lukion tulee antaa valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoa tarkastella asioita eri näkökulmista.”

”Lukio-opetuksen arvoperusta rakentuu suomalaiseen sivistyshistoriaan, joka on osa pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuriperintöä. Lukiossa kulttuuriperintöä tulee oppia vaalimaan, arvioimaan ja uudistamaan. Opiskelijoita kasvatetaan suvaitsevaisuuteen ja kansainväliseen yhteistyöhön.”

”Lukion tulee korostaa kestäväen kehityksen periaatteita ja antaa valmiuksia kohdata muuttuvan maailman haasteet.”

Ehdotetaan päivitystä huomioimaan ympäröivän kulttuurin merkitys ja siinä tapahtuneet ja edelleen tapahtuvat muutokset. Tällä tarkoitetaan yksilön kulttuuri-identiteetin merkityksen huomioimista sekä yksilötasolla että yhteiskunnan tasolla ja kulttuuriperintökasvatuksen merkityksellisyyden huomioimista.

¹ Perusopetuksen valtakunnallisissa suunnitelmissa mainitut paikalliset kulttuurikasvatuksen suunnitelmat saavat tuekseen konkreettisen kunnille ja kouluille suunnatun verkko-oppaan. Opas ja sen tueksi järjestettävä koulutuskierue toteutetaan OKM:n rahoittamana 2015-2016. Opetushallitus on mukana Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran ko. Kulttuurivoltti -hankkeessa.

Ehdotetaan kestävän kehityksen ja sen kaikkien ulottuvuuksien huomioimista tehtävissä ja arvopohjassa. Kestävyyssajattelua tulisi konkretisoida. Ehdotukset perusteluineen:

Yleissivistyksen vahvistaminen:

Kulttuuriperintöön liittyvä paikallinen, kansallinen ja globaali osaaminen on välttämätön perusta laaja-alaiselle yleissivistykselle ja ihmisten väliselle kommunikaatiolle. Kulttuuriperintöön liittyvä osaaminen on osa kansalaistaitoja. Kulttuurisella yleissivistyksellä taataan myös valmiudet suoriutua jatko-opinnosta – kyvykkyys kulttuurin lukutaitoon on olennainen osa kaikkia akateemisia opintoja. Kulttuurisia taitoja tarvitaan työelämään sijoittumisessa. Kyky lukea kulttuurisia viestejä, tulkita ympäristöä ja arvostaa eri kulttuureiden piirteitä vaatii opetuksen suuntaamista ko. aiheisiin. Kulttuuriperintötietous tarjoaa mahdollisuuden kokea itsensä osana historiallista jatkumoa sekä tarjoaa osaamista sukupolvien väliseen kohtaamiseen. Aikanäkemyksen huomioiminen kaikessa opetuksessa luo opiskelijalle näkemyksen syy-seuraussuhteista. Jos ymmärrys ja tieto menneisyydestä puuttuu, on vaikea hahmottaa tulevaisuutta.

→ Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura esittää seuraavaa lisäystä lukiokoulutuksen valtakunnallisiin tavoitteisiin: Lukiokoulutuksella tuetaan opiskelijan kulttuurisen sivistyksen ja kulttuuriperintötietouden kehittymistä.

Tulevaisuuden oppimistaidot:

Esityksessä on eritelty ansiokkaasti tulevaisuuden oppimistaitoja. Taitojen esittelystä puuttuvat kuitenkin kulttuuriin liittyvät taidot, esimerkiksi kulttuurin lukutaito. Kulttuurin lukutaidolla tarkoitetaan ymmärryksen syntymistä kulttuurin merkityksestä ja moninaisuudesta eli kyvykkyyttä lukea ympäristön kulttuurisia viestejä ja havaita kulttuurisia arvoja sekä toimia ympäröivässä kulttuurissa ja kykyä välittää, muokata ja luoda kulttuuria. Kulttuurien-välisen viestinnän asiantuntijan, professori Liisa Salo-Leenⁱ mukaan kulttuurin lukutaitoa tarvitsevat kaikki ja se on globaalissa ja monikulttuurisessa maailmassa selviytymisen kannalta yhtä ratkaisevaa kuin luku- ja kirjoitustaito. Salo-Lee näkee kulttuurisen lukutaidon kartuttavan kulttuurista pääomaa, joskin oman kulttuurin tiedostaminen ja ymmärtäminen on yksi kulttuurisen lukutaidon kehittämisen suurimpia haasteita.

Kulttuurien moninaisuuteen liittyviä taitoja ovat kyky ja halu ymmärtää kulttuureiden erityispiirteitä ja edistää monikulttuurista kanssakäymistä eli kulttuurisensitiivisyys sekä dialogi- ja yhteistyötaidot globaalissa, monikulttuurisessa maailmassa. Tutkija Tuukka Tomperiⁱⁱ nostaa monikulttuurisuuskasvatuksen ensimmäiseksi tehtäväksi toisten kulttuurien kohtaamiseen sijaan oman historian ja yhteiskunnan ymmärtämisen. Tomperin mielestä erityisen tärkeää on purkaa muun muassa yksinkertaistetut historiankuvat, me vs. muut – ajattelumallit sekä kuvitelmat yhtenäiskulttuurista.

→ Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura esittää seuraavaa lisäystä lukiokoulutuksen valtakunnallisiin tavoitteisiin: Tulevaisuuden oppimistaitoja ovat kulttuurin lukutaito sekä kulttuurien moninaisuuteen liittyvät taidot.

Integroiva ja kokonaisuuksien hallintaa vahvista opetus:

Kulttuuri- ja kulttuuriperintöopetuksen piiriin kuuluvat sisällöt ovat laaja-alaisia. Taideaineiden ohella opiskelijoille suunnattuja kulttuurisisältöjä tarjoavat esimerkiksi museot ja muut kulttuurilaitokset, arkistot ja perinnetilat. Nämä tarjoavat oppimisympäristöjä useille oppiaineille. Näin ollen kulttuuri- tai kulttuuriperintöopetus ei ole vain yhden oppiaineen

tehtävä vaan se voi toteuttaa eheyttävää teemaopetusta ja tiedon soveltamista. Esimerkiksi historiaan tutustuessa oppija saa kokemuksen itsestään osana kulttuurista jatkumoa, äidinkielessä tutustutaan kulttuurin aineettomaan puoleen, ympäristö- ja luonnontiedossa kulttuuriympäristöihin, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa eri uskontojen perinteisiin, musiikissa musiikkiperinteeseen ja -kulttuuriin. Lisäksi esimerkiksi suomalainen ruokaperinne sekä ruokakulttuuri ja kansallinen juhlaperinne sekä siihen luontevasti linkittyvä monikulttuurinen juhlaperinne ovat keskeisiä arjen kohokohtia elämässä. Tapakulttuuri tunteminen sekä kyvykkyys eri traditioiden kohtaamiseen arjessa ovat opetusta eheyttäviä kulttuurisia taitoja.

→ Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura esittää seuraavaa lisäystä lukiokoulutuksen valtakunnallisiin tavoitteisiin: Lukiokoulutuksella kartutetaan opiskelijoiden tarvitsemaa kulttuurista pääomaa sekä tuetaan heidän kulttuuri-identiteettinsä kehittymistä. Kulttuuriperintötietous nähdään oppimistavoitteena.

Lukion yhteisöllisempi ja osallistavampi toimintakulttuuri:

Kulttuuriperintöopetus kiinnittää huomion historian ohella paikallisuuteen. Paikallisympäristö luo puitteet osallisuuteen kasvamiselle. Lukiossa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta luodaan esimerkiksi oman paikalliskulttuurin kautta. Lukio voi antaa opiskelijalla ”juuret”, paikan ja asiat joihin kiinnittyä. Tämä kiinnittyminen ei kuitenkaan voi tapahtua, jos opiskelija ei koe osallisuutta ympäröivästä kulttuurista. Kulttuuriperintöopetus osallistaa, ei marginalisoi esim. vähemmistökulttuureja.

Tietoisuus omasta kulttuuriperinnöstä auttaa lasta ja nuorta ymmärtämään oman paikkansa osana historiallista jatkumoa. Tunne osallisuudesta ympäröivään kulttuuriin luo halun vaikuttaa yhteiskunnassa. Vahva identiteetti tukee kulttuurisen jatkuvuuden ymmärrystä ja halua kehittää kulttuuriperintöä. Kulttuuriperinnön välittäminen on osa koulun yleissivistävää perustehtävää. Tavoitteena on oman kulttuuriperinnön arvostus ja sen näkeminen osana eurooppalaista kulttuuria. Samalla tuetaan kulttuurien moninaisuuden kunnioitusta sekä luodaan kestävä pohja yhteiskuntarauhan säilymiselle ja kulttuurien väliselle vuorovaikutukselle.

→ Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura esittää seuraavaa lisäystä lukiokoulutuksen valtakunnallisiin tavoitteisiin: Esityksen tulisi tukea kulttuurisesti kestävästä yhteiskunnan rakentumisesta. Kulttuurisesti kestävässä yhteiskunnassa huomioidaan mm. paikallinen kulttuuri, kulttuurienvälinen vuoropuhelu, kulttuurinen monimuotoisuus sekä kulttuuriperinnön säilyttäminen ja välittäminen.

LUVUN 3 PÄIVITTÄMINEN

2003 kirjaus, jonka asiasisällön säilyttämistä päivittämällä ehdotetaan:

”Lukiossa tavoitteena on opetussuunnitelmaan nojautuen toimintakulttuuri, joka korostaa koko yhteisön jäsenten vastuuta, on avoin yhteistyölle ja vuorovaikutukselle yhteiskunnan kanssa sekä maailmassa tapahtuville muutoksille.”

Ehdotetaan päivitystä joka huomioi toimintakulttuurin ja oppimisympäristöt tulevaisuuden taitojen edistäjinä. Painotetaan oppimisympäristön laajenemista oppilaitosten ulkopuolelle sekä konkreettisesti että virtuaalisesti. Paikallisten ja alueellisten yhteistyökumppaneiden merkitystä korostetaan, esimerkiksi esittelemällä paikallisen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön

nojaavia kulttuurikasvatuksen suunnitelmia osana paikallista opetussuunnitelmaa. Huomioidaan yhteiskunnan moninaistumisen ja kansainvälistymisen antamat mahdollisuudet samalla ymmärtäen aidon tasa-arvoisen dialogisuuden perustuvan oman kulttuuriperinnön ymmärrykselle.

LUVUN 4 PÄIVITTÄMINEN

Jatkumon luomiseksi perusopetuksen valtakunnallisista opetussuunnitelman perusteista ehdotetaan kertomaan selkeästi, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on opiskelijan perusoikeus.

Ehdotetaan kiinnittämään huomio kulttuuri-identiteetin merkitykselle opiskelijan ollessa esim. vähemmistökulttuurin edustaja tai maahanmuuttajataustainen sekä kulttuuriperintökasvatuksen rooliin opiskelijan kulttuuri-identiteetin tukemisessa. Lisätietoa kirjassa ”Kulttuuri-identiteetti & kasvatus – Kulttuuriperintökasvatus kotoutumisen tukena” (maksuton e-kirja).

LUKUJEN 5.1-5.2 PÄIVITTÄMINEN

2003 kirjaus, jonka asiasisällön säilyttämistä päivittämällä ehdotetaan:

”Opiskelijan tulee saada olennaista luontoa, ihmistä, yhteiskuntaa ja kulttuureja koskevaa eri tieteen- ja taiteenalojen tuottamaa tietoa.”

”Lukion tulee pyrkiä siihen, että opiskelijalle kehittyy halu ja kyky toimia demokraattisessa yhteiskunnassa vastuullisesti huomioiden oma ja muiden hyvinvointi.”

”Lukio-opetuksen tulee kannustaa opiskelijoita taiteelliseen toimintaan, taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävään elämäntapaan.”

Aihekokonaisuus ”Kestävä kehitys”

Aihekokonaisuus ”Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus”

Ehdotetaan päivitystä joka huomioi yhteiskuntamme olevan luonteeltaan ja kulttuuriperinnöltään moninainen. Kulttuuri-identiteetin tukemisen merkitystä sekä yksilön että yhteiskunnan näkökulmasta tulee avata. Entisten aihekokonaisuuksien tilalle tulevien kokonaisuuksien tulee vastata lukioasetuksen vaatimukseen opiskelijan kulttuuri-identiteetin syventämisestä.

VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 942/2014 MUKAISET TEEMAOPINNOT

Jatkumon luomiseksi valtakunnallisten perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteista ehdotetaan kulttuuri-identiteetin, kulttuurisen kestävyuden ja kulttuuriperinnön merkityksen erityistä huomioimista teemaopintoja määriteltäessä.

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran näkemys perustuu alla oleviin sitoumuksiin:

Lukion opetussuunnitelma perusteiden päivittämisessä tulee huomioida Lukiolain 2 § ja Asetuksen 949 edellyttämät tavoitteet:

- Lukiolain mukaan ”Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja.”
Kulttuuriperintöopetus kasvattaa opiskelijan osallisuuden tunteeseen omasta kulttuurista sekä ohjaa opiskelijaa kulttuurien väliseen vuoropuheluun.
Kulttuuriperintötietous on osa monipuolista ja syvää yleissivistystä ja sillä tuetaan kulttuuri-identiteetin tasapainoista kehittymistä.
- Valtioneuvoston asetuksen 942 mukaan Opiskelijan kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta syvennetään. Opetuksen pitää kannustaa opiskelijaa toimimaan opiskeluyhteisössä ja yhteiskunnassa paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Tavoitteena on, että opiskelija oppii edistämään yhdessä muiden kanssa ihmisoikeuksia, demokratiaa, tasa-arvoa ja kestävää kehitystä. Tavoitteena on, että opiskelija omaksuu hyvät tavat ja osaa ilmaista kulttuuri-identiteettiään sekä että hän tiedostaa oman persoonallisen erityislaatunsa. Opiskelijalle tulee antaa jatko-opintojen, kansalaisena toimimisen ja laadukkaan elämän kannalta hyvä yleissivistys. Tietoja ja taitoja syvennetään sekä annetaan laajat yleistiedot ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuureista ja luonnosta.

Lukion opetussuunnitelma perusteiden päivittämisessä tulee huomioida seuraavat hallitusohjelman tavoitteet:

- Hallitusohjelmalla pyritään edistämään kestävä kehitystä. Kulttuurisesti kestävä kehitys, yksi kestävä kehityksen näkökulmista, huomioi kulttuuriperinnön merkityksen. Kulttuuriperinnön vaaliminen mainitaan kestävä kehityksen ohjelmassa yhdeksi kestävä kehityksen kulmakiveksi. Kulttuuriympäristö, tavat ja perinteet ovat osa kestävä kehitystä oppilaitosten kestävä kehityksen kriteereissä ja sertifiointissa (OKKA-säätiö, 2009). Kestävä kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategiassa (2006) esitetään, että kestävä kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen päämääränä on lisätä ymmärrystä omasta kulttuuriperinnöstä, erilaisista kulttuureista, ihmisryhmien välisen luottamuksen edellytyksistä ja oikeudenmukaisuudesta sekä kehittää valmiuksia kulttuurien väliseen ja kansainväliseen vuorovaikutukseen. Kansallinen kestävä kehityksen strategia (2006) puolestaan painottaa, että kestävässä yhteiskunnassa ihmisillä on mahdollisuus vaikuttaa omaan kulttuuriseen, aineelliseen ja aineettomaan ympäristöönsä ja olla mukana rakentamassa sitä. Strategian mukaan Suomen omasta kulttuurisesta ominaislaadusta on pidettävä huolta. Yhteisötasolla vahva kansallinen perintö ja muiden kulttuurien tuntemus lisäävät vakautta ja suvaitsevaisuutta. Kulttuurisen monimuotoisuuden säilymistä Suomen alueiden sisällä tulee edistää ja ottaa huomioon kulttuurinen näkökulma kaikessa päätöksenteossa.
- Hallitusohjelma huomioi erityisesti osallisuuden ja syrjäytymisen ehkäisemisen. Kulttuuriperinnön osa-alueiden hyödyntäminen oppimisympäristönä edistää koulun ja ympäröivän yhteiskunnan välistä vuoropuhelua.
- Hallitusohjelma korostaa samanarvoisuutta ja monikulttuurisuutta. Hallituksen näkemyksen mukaan kulttuurilla on keskeinen asema yhteiskuntaa rakennettaessa. Erikseen nostetaan esiin kulttuurin merkitys maahanmuuttajien integroitumisessa

suomalaiseen yhteiskuntaan. Globaalin toiminnan saralla Suomen sanotaan tukevan mahdollisimman laajaa vuoropuhelua yli kulttuuristen rajojen. Lukion on edistettävä yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja suvaitsevaisuutta. Oman taustan tuntemus avaa portin aitoon ja tasavertaiseen kanssakäymiseen. Kulttuuriperintöopetus tukee myös vuoropuhelua eri kulttuureiden välillä ja edistää näin moninaisuuden ymmärrystä.

Lukion opetussuunnitelma perusteiden päivittämisessä tulee huomioida seuraavat tutkimus- ja arviointitiedot sekä kehityssuunnat:

- Oman haasteensa lukiokoulutuksen kehittämiseksi luovat oppimistulokset ja yhteiskunnallinen tilanne. Tuore tutkimus historian ja yhteiskuntaopin oppimistuloksista (Opetushallitus, 2012) kertoo historian taitojen olevan kiitettävällä tasolla vain harvoilla. Oppilaat selviytyivät pääosin vain välttävästi esim. syy-seuraussuhteiden muodostamisesta ja omien perusteltujen käsitysten esittämisestä historiallisista tapahtumista. Myös yhteiskunnallinen tilanne tulee huomioida opetusta järjestettäessä: suomalaisnuorten rassistiset asenteet (Souto, 2011) sekä suomessa syntyneiden maahanmuuttajataustaisten lasten näkemys itsestä suomalaisuuden vastakohtana (Heinonen, 2010) eivät tue ilmiönä kestävän tulevaisuuden rakentamista. Kriittinen kulttuuriperintökasvatus torjuu yhteiskunnalle haitallista nationalismia sekä ohjaa opiskelijaa näkemään oman kulttuurinsa positiivisena voimavarana. Näin oppija sitoutuu ympäröivään yhteiskuntaan ja haluaa vaikuttaa sen osana, positiivisena muutosvoimana.

Lukion opetussuunnitelma perusteiden päivittämisessä tulee huomioida seuraavat kulttuuriperintöön liittyvät lait, sopimukset ja strategiat:

- Perustuslain mukaan vastuu kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille (1999/731, 20§). Aineeton ja aineellinen kulttuuriperintö muodostavan perinnön, joka on syntynyt arvovalintojen kautta. Kulttuuriperintökasvatuksen avulla opimme tekemään aktiivisia valintoja jonkin säilyttämiseksi, säilyttämättä jättämiseksi ja toisaalta myös muokkaamiseksi vastaamaan nykyajan tarpeita ja arvoja. Nämä arvot heijastuvat kansalliseen ja eurooppalaiseen identiteettiimme ja antavat mahdollisuuden dialogisesti tulkita ja lähestyä muita kulttuureita. Myös vaikeaan kulttuuriperintöön tutustuminen on tärkeää – kriittikömmän säilyttämisen tai tuhoamisen sijaan kulttuuriperintöopetuksella tavoitellaan kykyä kulttuurin lukutaitoon, jonka myötä kykenemme osallistumaan ja vaikuttamaan ympäristöömme.
- Perustuslain ohella myös muu lainsäädäntöⁱⁱⁱ, sopimukset, suositukset^{iv} ja strategiat^v huomioivat kulttuuriperinnön arvon merkityksen. EU määrittelee kulttuuriperintötietouden yhdeksi elinikäisen oppimisen avaintaidoksi (2006/962/EY). Suomea sitovat Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi (Unesco 1972) ja Yleissopimus kulttuuri-ilmajujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä (YK 2005). Lainsäädännön ja sopimusten velvoitteet sekä suositusten ja strategioiden ohjaavuus eivät toteudu aidosti tuloksellisella tavalla ilman opetus- ja kasvatustyötä.
- Euroopan Neuvosto näkee oikeuden kulttuuriperintöön osana ihmisoikeuksia^{vi}. Kulttuuriperintöopetus tukee opiskelijan perusoikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin eli eheään kulttuuri-identiteettiin ja omanarvontuntoon.

ESITYKSEN KESKEINEN SISÄLTÖ

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry esittää lukion opetussuunnitelman perusteiden päivittämisessä huomioitavan seuraavat aihealueet:

- kulttuurisesti kestävä kehitys: Esityksen tulisi tukea kulttuurisesti kestävästä yhteiskunnan rakentumisesta. Kulttuurisesti kestävässä yhteiskunnassa huomioidaan mm. paikallinen kulttuuri, kulttuurienvälinen vuoropuhelu, kulttuurinen monimuotoisuus sekä kulttuuriperinnön säilyttäminen ja välittäminen.
- kulttuuriperintö: Esityksen tulisi huomioida kulttuuriperintö yleissivistyksen ja yhteiskunnallisen vakauden perustaksi. Kulttuuriperintö tulee nähdä laajasti - ihmiskunnan yhteisenä maailmanperintönä, eurooppalaisena kulttuuriperintönä, suomalaisena kansallisena kulttuuriperintönä, paikallisena kulttuuriperintönä ja opiskelijan omaan kulttuuriseen taustaan kytkeytyvänä kulttuuriperintönä.
- Kulttuuri-identiteetti ja kulttuuriset oikeudet: Esityksen tulisi huomioida opiskelijoiden tarvitseman kulttuurisen pääoman kartuttaminen sekä heidän kulttuuri-identiteettinsä tukeminen. Kulttuuriperintötietous tulisi nähdä oppimistavoitteena.
- Kulttuurin lukutaito: Kulttuurin lukutaito tulisi huomioida esityksessä yhtenä tulevaisuuden oppimistaitona.

Helsingissä 19.1.2015

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry

Lisätietoa: Marja Laine, marja.laine@kulttuuriperintokasvatus.fi, puh: 040 801 9069

ⁱ Salo-Lee, Liisa: ”Monikulttuurinen osaaminen ja kulttuurinen lukutaito”
<http://www.minedu.fi/etusivu/arkisto/2009/2708/globalivastuu.html>

ⁱⁱ Tomperi, Tuukka: ”Kriittinen pedagogiikka monikulttuurisessa kasvatuksessa”
http://multikult.files.wordpress.com/2009/10/esitys_lahti.pdf

ⁱⁱⁱ Museolaki, Rakennussuojelulaki, Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 2§, Laki lasten päivähoitosta 2a§, Laki ammatillisesta koulutuksesta 9§, Maankäyttö ja rakennuslaki 1 ja 118§

^{iv} esim. Lissabonin sopimus 167 artikla ja suositus 2010/238/EU tutkimusaloitteet yleissuunnittelusta
^v Opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2020 (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:4) nostaa keskeiseksi haasteeksi sen, että tulevaisuuden yleissivistyksessä korostuu ymmärrys kulttuurista ja siihen liittyvä osaaminen, arvot ja etiikka. Myös *Kulttuuri – tulevaisuuden voima Toimikunnan ehdotus selonteoksi kulttuurin tulevaisuudesta* (Opetusministeriön julkaisuja 2010:10) nostaa yhdeksi ydinalueeksi ja luovuuden perustaksi kulttuuriperinnön. *Osaava ja luova Suomi – Opetus- ja kulttuuriministeriön tulevaisuuskatsaus* (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:15) puhuu vahvasti kulttuurin merkityksestä aktiiviselle kansalaisuudelle ja hyvinvoinnille.

^{vi} Esim. Faron puiteyleissopimus